

Fórmula Gironell

Text > PERE MARUNY

Dir que Martí Gironell és el nostre *best-seller* de novel·la històrica no és descobrir res de nou. D'ençà de l'èxit de la novel·la *El pont dels jueus*, publicada el 2007 i traduïda a diverses llengües, Gironell és un referent del gènere a casa nostra. En el seu darrer assalt literari, l'autor ens convida a passejar per les primeres dècades del segle xx, i ho fa sota el guiatge de Valentí Fagnoli, un personatge d'orígens italians que es converteix en un dels pioners nostrats de la fotografia, l'art que va aparèixer amb el nou segle per canviar el món d'una manera més profunda i radical del que pot aspirar a fer-ho el seu terrible deixeble contemporani, el TikTok.

Anem al gra. La gràcia d'*El fabricant de records* rau a situar-nos en aquell temps tan pròxim com distant a la vegada, en què el naixement d'una tecnologia significaria un abans i un després en el desenvolupament del nostre món i de la nostra cultura. Parlem de les primeres dècades del segle xx. Valentí Fagnoli, hereu d'una família de migrants italians establerts a Catalunya, s'inicia, per mor del seu germà més petit, Adolf, en l'art de fabricar records, tal com li agrada dir al protagonista mateix. I és tot un encert, aquesta definició. Gironell ens porta

a sentir el que devia significar per a la gent comuna poder atresorar una imatge tan autèntica dels seus, i poder-la preservar molt de temps després que aquests ja no hi fossin. Fins aleshores, això comportava contractar un pintor i dedicar moltes hores a posar, hores i diners que només tenia la gent acabalada. L'escena en què el protagonista és enviat per la seva mare al pis dels veïns per retratar l'infant que se'ls acaba de morir n'és un gran exemple.

En canvi, situar una novel·la històrica en un període de temps tan proper i documentat com és el segle xx implica una sèrie de riscos. Les fórmules literàries d'èxit, també. I aquí, l'autor no ha sabut resoldre de la millor manera cap de les dues qüestions. La novel·la té força talls on es veuen massa les costures; massa per a un autor tan experimentat com és Martí Gironell. Hi ha paràgrafs que clarament hi són per demostrar que l'autor s'ha documentat del tema sobre el qual escriu (com ha de ser), però que hi estan encaixats massa artificiosament. El mateix passa amb la trama; aquesta segueix les pautes marcades per les regles reeixides de l'acceptació popular: intriga, amor, personatges reals i famosos que interactuen amb els protagonistes, casualitats molt casuals; tot s'hi ha de do-

nar en la proporció justa i necessària. Però, inclús en això, l'autor rellisca en alguns moments, com a l'escena de la font del Llop: massa, massa, massa.

Amb tot, la fórmula és prou resistent perquè agradi al gran públic, de la mateixa manera que a tots ens agrada de tarda en tarda anar a menjar un Big Mac.

Perdre i renéixer

Text > ASSUM GUARDIOLA

Admiro l'Editorial Trípodè sobretot per dues coses: per la cura, el rigor i l'encert de la tria d'autors que l'editora, Pilar Blasco, vol que formin part del seu catàleg, i per l'aposta per la col·lecció de poesia en què dona visibilitat a poetes que moltes vegades no tenen l'oportunitat de fer-se sentir. I la Pilar ha sabut veure que la veu poètica de Montse Maestre és una veu emergent, però d'una solidesa i d'una plenitud que mostren, sense fissures, un llarg camí d'exploració de l'univers propi a partir de la constel·lació que formen els seus referents.

De vegades confonem el significat de *emergent* per manca de maduresa. *Emergir* vol dir 'destacar', 'despuntar'. I brillar. I en aquest despuntar de la veu poètica de Montse Maestre ressonen els ecos dels poetes que l'han precedit. És així com es va construint la seva veu genuïna. La poeta, des de la maduresa de la seva experiència feta vers, els paga tribut.

A *Pell morta* trobareu la història d'un dol. La narració (no és debades la tria d'aquesta paraula, després hi aniré) d'una pèrdua amorosa. Així és com les tres parts que donen forma al poemari,

«Ferida», «Crosta» i «Cicatriu», mostren els diversos estadis d'aquesta experiència. Una experiència que el lector es pot fer seva. I no és aquest un dels reptes de la poesia? Que una experiència única pugui esdevenir universal?

Continuant amb aquesta idea de la universalitat, al poemari apareixen molts racons del món. La poeta parla sovint d'aquest capacitat que ens proporciona l'escriptura de poder visitar llocs on no hem estat mai. Sovint, a més a més, aquests llocs ens arriben de la mateixa literatura. És molt interessant, per això, com aquests racons